



Bourgondische reservaten in het Zoniënwood

Kris Vandekerckhove

Over het Zoniënwood zijn al heel wat boeken en rapporten geschreven, maar zonder twijfel werd het 'Magnum Opus' over dit bos al ruim 70 jaar geleden geschreven. Toen publiceerde Sander Pierron zijn levenswerk : 'Histoire illustrée de la Forêt de Soignes', een knoert in drie delen, samen bijna 1500 bladzijden boeiende lectuur. Iedereen die met Zoniën bezig is kent het werk, maar hoevelen hebben het ook echt gelezen? Het is inderdaad een hele opgave, maar het loont zeker de moeite, want je komt er soms onwaarschijnlijk interessante dingen tegen. Zo verwijst Pierron in het hoofdstuk over het bosbeheer naar een Charter van Keizer Karel van 23 januari 1516, met concrete richtlijnen voor het bosbeheer. De keizer was toen nauwelijks 16 jaar en pas aan de macht. Uit dit document blijkt dat er toen al reservaten in het Zoniënwood waren (voor de jacht). Die besloegen samen ruim 250 ha en gaan zeker terug tot de Bourgondische hertogen in de eerste helft van de 15de eeuw, en misschien zelfs nog verder!

Het document beschrijft één van die reservaten, ruim 40 ha groot, Zadelberg genaamd, waar een groot aantal bomen aan het afsterven is, dit 'omwille van de zeer oude leeftijd van deze bomen, omdat onze voorgangers, de hertogen van Brabant, reeds lange tijd geleden hebben verboden om hier bomen te merken en te kappen, dit omwille van de schoonheid van deze bomen'.

De ordonnantie stelt dat dit bosbestand nu mag worden opgeruimd, om er nog wat opbrengst uit te halen, maar dat er tegelijkertijd nieuwe reservaten moeten worden ingesteld. De keizer wenst dat er 'in het bos zones zijn waar grote aantallen mooie bomen aanwezig zijn, voor het plezier en ontspanning van ons en onze opvolgers in de komende tijd.' Hij geeft zelfs concrete aanwijzingen in welke zones van het bos hij mogelijkheden ziet 'omdat er al heel wat mooie beuken staan, voldoende groot, hoog en recht, zoals onder andere in de plaatsen Diersdelle, Ketelheye, achter het Rood klooster onder Oudergem, tot aan de Flos'.

Het is duidelijk dat Keizer Karel -op dat ogenblik de machtigste man van de wereld, heersend over een rijk waar de zon nooit onderging, 'zijn' Zoniënwood heel goed kende, en een passie had voor de oude en grote bomen in zijn bos, als ideale 'setting' voor grootse jachtpartijen.

Die jachtreservaten zijn wellicht al in de 18de eeuw verdwenen, maar de monumentale bomen in het Zoniënwood zijn er nog steeds van wereldklasse.

De 'Maximiliaanse Jachten' vonden wellicht plaats in de jachtreservaten, die reeds door de Bourgondische hertogen werden afgebakend (wandtapijt ca 1530, Louvre).



Boven: Portret van Keizer Karel uit 1516, het jaar waarin hij de troon besteeg, en het bewuste charter uitvaardigde.



Links: Een jachttafereel uit Zoniënwood, van Pieter Paul Rubens (rond 1620) :

barokke interpretatie of toch vrij realistische weergave van het toenmalige bosbeeld ?